

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СПОЛУК, ЩО ПЕРЕГАНЯЮТЬСЯ З ВОДЯНОЮ ПАРОЮ, ЧОЛОВІЧИХ КВІТОК ОГІРКА ПОСІВНОГО

Гамуля О.В., Хворост О.П.

Національний фармацевтичний університет, м.Харків

Україна, 61002, Харків-2, вул. Пушкінська, 53

E-mail: o_gamulya@mail.ru

Огірок посівний (*Cucumis sativus*) — однорічна однодомна шорстковолосиста трав'яниста рослина родини гарбузових, яка була завезена з Індії та широко культивується по всій території України як цінна овочева культура. Стебло лежаче, розгалужене. Листки почергові, прості, 3—5-лопатові. Квітки одностатеві, жовті; чоловічі (тичинкові) зібрані пучками в пазухах листків, жіночі (маточкові) — поодинокі, на бічних пагонах. Плід — несправжня ягода (гарбузина). Цвіте у травні — липні.

Рослина неофіціальна, багата на складні органічні речовини, які грають важливу роль в обміні речовин. В народній медицині застосовуються плоди та їх сік, листя, трава, насіння, квітки. Сполуки, що містяться у плодах сприяють засвоєнню інших продуктів харчування і покращують травлення, збуджують апетит. Народні лікарі призначали пити огірковий сік при водянці (мав сечогінний ефект), при туберкульозі та бронхітах (проявляв відхаркувальну дію), зовнішньо призначали при опіках, захворюваннях шкіри (протизапальне). Відвар старих плодів використовували при жовтяниці, хворобах печінки. Плоди та витяги з них також використовували в якості косметичного засобу при вуграх, висипу і багатьох шкірних захворюваннях. Квітки застосовували при лихоманці та малярії. Чоловічі квітки (так звані пустоцвіти) з'являються при цвітінні першими та їх кількість втричі-вчетверо більша за кількість жіночих.

Мета роботи - вивчити якісний склад сполук, що переганяються з водяною парою, та встановити кількісний вміст компонентів цієї групи у чоловічих квітках огірка посівного.

Сировину (чоловічі квітки огірка посівного сорту «Джерело» заготовили у травні-червні 2013 р. у Харківській області. Для визначення сполук, що переганяються з водяною парою, застосовували хромато-мас-спектрометричний метод. Для ідентифікації компонентів використовувалася бібліотека мас-спектрів NIST05 і WILEY 2007 із загальною кількістю спектрів більш 470000 в поєднанні з програмами для ідентифікації AMDIS і NIST.

Компонентний склад сполук, що переганяються з водяною парою, віночків чоловічих квіток огірка посівного представлено 30 сполуками, домінуючими компонентами винайдено нонакозан – 68,3 мг/кг, сквален - 66,3 мг/кг, трикозан – 63,5 мг/кг, вдвічі нижчий вміст визначено для пентакозану – 35,1 мг/кг.

Отримані результати будуть використані в подальших комплексних дослідженнях вегетативних та генеративних органів огірка посівного як перспективних видів доступної лікарської рослинної сировини.